

Hoofdindieners

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw

Mede-indieners

BRK-APROA (Beroepsvereniging van conservators-restaurateurs van kunstvoorwerpen)

Agentschap Onroerend erfgoed

Departement Cultuur, Jeugd en Media

KIK (Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium)

Vlaamse vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie

ICOM-Vlaanderen

1.6 REFERENTIEKADER

Gehanteerde referentiekaders

- Competent-fiche (SERV): K160201 Cultureel erfgoed beheren, 18 december 2014

Relatie tot het referentiekader

De basisactiviteiten uit de Competent-fiche 'Cultureel erfgoed beheren' (K160201) werden geheel, deels of geïntegreerd overgenomen.

Bijkomende activiteiten werden door de arbeidsmarktactoren toegevoegd.

2. Competenties

2.1 OPSOMMING COMPETENTIES

Activiteiten	Vaardigheden	Kenniselementen per activiteitenblok
--------------	--------------	--------------------------------------

	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
1. Ontwikkelt de eigen deskundigheid				
<ul style="list-style-type: none"> Blijft op de hoogte van relevante nieuwe inzichten en methodes 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van de erfgoedsector Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor het omgaan met erfgoedobjecten en (archief)bestanden
<ul style="list-style-type: none"> Onderhoudt een netwerk met collega-erfgoedwerkers binnen en buiten de organisatie 	✓			
2. Gaat op een methodische en deontologische manier om met erfgoed				
<ul style="list-style-type: none"> Past de specifieke deontologische codes toe 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA,...) Kennis van methodologie en procedures voor collectiemanagement (zoals bv. de Spectrum-standaard) Kennis van Belgische en Europese normen (zoals EN16095, EN16096 en EN16141)
<ul style="list-style-type: none"> Past de methodologie en procedures voor collectiemanagement toe 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Past de Belgische en Europese normen toe met betrekking tot conservatie-restauratie van cultureel erfgoed 	✓			
* ICOM (International Council of Museums), ECCO (European Confederation of Conservator-Restorers Organisations), IFLA (International Federation of Library Associations), ICA (International Council on Archives)				
3. Volgt de toestand van bewaring van de objecten op onder toezicht van de verantwoordelijke expert, zowel in depot als in tentoonstelling				
<ul style="list-style-type: none"> Monitort de bewaaromstandigheden van de directe en indirecte omgeving (klimaat, licht en verontreiniging) 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...) Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten Kennis van preventieve conservatie Kennis van IPM (Integrated Pest Management)-controles Kennis van de procedures beschreven in het collectiebeleidsplan van de beheerder Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> Detecteert en signaleert mogelijke schadefactoren (de tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Volgt de richtlijnen van experts op i.v.m. de optimale bewaaromstandigheden om de toestand van de objecten maximaal te stabiliseren 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Stelt de algemene toestand/conditie van de objecten of materialen vast 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden	Kenniselementen per activiteitenblok
--------------	--------------	--------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> Achterhaalt conditie-evoluties aan de hand van beschikbare documentatie 	✓		
<ul style="list-style-type: none"> Stelt mogelijke acties voor aan de verantwoordelijke expert in functie van de objectnoden en binnen de geldende procedures 		✓	
<ul style="list-style-type: none"> Onderhoudt het depot en de collectie (ontstoffen, IPM-controles uitvoeren,...) 			✓

4. Volgt de bewaring en de interne verplaatsing van objecten op en draagt bij tot de veilige en deskundige handling onder toezicht van de verantwoordelijke expert

<ul style="list-style-type: none"> Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert 			✓	<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van collectieregistratiesysteem Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...) Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen Kennis van hef- en tiltechnieken Grondige kennis van verpakkingsmaterialen en – methodes volgens de specifieke (conservatie)noden van ieder object Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Houdt standplaatsregistraties bij van elk object 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Assisteert bij de installatie van de objecten die tentoongesteld worden 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Maakt eenvoudige ondersteuningsvormen op maat voor objecten (passe-partouts, boekensteunen,...) 			✓	

5. Zorgt voor het externe vervoer van objecten en objectveilige en deskundige handling, in samenspraak met de verantwoordelijke expert

<ul style="list-style-type: none"> Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert 			✓	<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van collectieregistratiesysteem Kennis van de bediening van
---	--	--	---	--

Activiteiten	Vaardigheden	Kenniselementen per activiteitenblok
--------------	--------------	--------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport 	✓			<ul style="list-style-type: none"> technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...) Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen Kennis van hef- en tiltechnieken Grondige kennis van verpakkingsmaterialen en – methodes volgens de specifieke (conservatie)noden van ieder object Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Houdt standplaatsregistraties bij van elk object 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Begeleidt eventueel het transport 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Past hef- en tiltechnieken toe 			✓	
6. Zorgt voor de veilige en deskundige opvolging van inkomende en uitgaande objecten (nieuwe aanwinsten, bruikleenverkeer,...), in samenspraak met de verantwoordelijke expert				
<ul style="list-style-type: none"> Plaatst de objecten in quarantaine 			✓	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...) Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen Kennis van relevante inzichten en methodes voor omgaan met objecten Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> Monitort de evolutie van de objecten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Signaleert en rapporteert aan de verantwoordelijke schadevaststelling en/ of contaminatiegevaar 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> Overlegt met de verantwoordelijke over de nodige acties 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Voert deze acties eventueel zelf uit (invriezen, oppervlakkig reinigen, schonen van archiefstukken, ontsmetten, uitvoeren van anoxiebehandeling,...) 			✓	
7. Brengt de juiste labels en identificatiegegevens aan op objecten, depotmeubilair en verpakkingen				

Activiteiten	Vaardigheden	Kenniselementen per activiteitenblok
--------------	--------------	--------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> Past de richtlijnen toe rond de meest geschikte methode en plaats per object/materiaalsoort met oog voor diens kwetsbaarheid 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van collectieregistratiesysteem Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten
<ul style="list-style-type: none"> Brengt duidelijk leesbare labeling aan 			✓	<ul style="list-style-type: none"> Kennis van fysieke labeling aan objecten en aan depotmeubilair
8. Staat in voor de veiligheid van de objecten en de werkomstandigheden, na instructies van de verantwoordelijke expert				
<ul style="list-style-type: none"> Waakt over de veiligheid van de objecten 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van preventieve conservatie Kennis van wettelijke richtlijnen van veiligheid Kennis van het preventie- en calamiteitenplan van de instelling Kennis van PBM en CBM Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> Neemt de nodige maatregelen voor de persoonlijke en collectieve veiligheid volgens de voorschriften (ergonomie, toxische producten en materialen, schimmels, materialen en uitrusting,...) 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> Houdt het preventie- en calamiteitenplan actueel in samenspraak met de verantwoordelijke expert 	✓			
9. Volgt de (administratieve) procedures binnen de instelling				
<ul style="list-style-type: none"> Voert de gegevens nauwkeurig in een databank in volgens de procedures 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Basiskennis van collectieregistratiesysteem Basiskennis van digitalisering Kennis van kantoorsoftware
<ul style="list-style-type: none"> Volgt de procedures voor het digitaliseren nauwgezet op 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Vraagt gegevens en prijzen op van verbruiksmateriaal en apparatuur 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Beheert de eigen documentatie 	✓			

2.2 BESCHRIJVING COMPETENTIES ADHV DE DESCRIPTORELEMENTEN

Kennis

- Basiskennis van de erfgoedsector
- Basiskennis van collectieregistratiesysteem

- Basiskennis van digitalisering
- Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA,...)
- Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...)
- Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten
- Kennis van preventieve conservatie
- Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen
- Kennis van fysieke labeling aan objecten en aan depotmeubilair
- Kennis van wettelijke richtlijnen van veiligheid
- Kennis van het preventie- en calamiteitenplan van de instelling
- Kennis van relevante inzichten en methodes voor omgaan met objecten
- Kennis van hef- en tiltechnieken
- Kennis van kantoorsoftware
- Kennis van methodologie en procedures voor collectiemanagement (zoals bv. de Spectrum-standaard)
- Kennis van Belgische en Europese normen (zoals EN16095, EN16096 en EN16141)
- Kennis van IPM (Integrated Pest Management)-controles
- Kennis van de procedures beschreven in het collectiebeleidsplan van de beheerder
- Kennis van PBM en CBM
- Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor het omgaan met erfgoedobjecten en (archief)bestanden

- Grondige kennis van verpakkingsmaterialen en –methodes volgens de specifieke (conservatie)noden van ieder object
- Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen

Cognitieve vaardigheden

- Blijft op de hoogte van relevante nieuwe inzichten en methodes
- Onderhoudt een netwerk met collega-erfgoedwerkers binnen en buiten de organisatie
- Past de specifieke deontologische codes toe
- Past de Belgische en Europese normen toe met betrekking tot conservatie-restauratie van cultureel erfgoed
- Monitort de bewaaromstandigheden van de directe en indirecte omgeving (klimaat, licht en verontreiniging)
- Detecteert en signaleert mogelijke schadefactoren (de tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten)
- Volgt de richtlijnen van experts op i.v.m. de optimale bewaaromstandigheden om de toestand van de objecten maximaal te stabiliseren
- Stelt de algemene toestand/conditie van de objecten of materialen vast
- Achterhaalt conditie-evoluties aan de hand van beschikbare documentatie
- Houdt standplaatsregistraties bij van elk object
- Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport
- Houdt standplaatsregistraties bij van elk object
- Monitort de evolutie van de objecten

- Overlegt met de verantwoordelijke over de nodige acties
- Past de richtlijnen toe rond de meest geschikte methode en plaats per object/materiaalsoort met oog voor diens kwetsbaarheid
- Waakt over de veiligheid van de objecten
- Houdt het preventie- en calamiteitenplan actueel in samenspraak met de verantwoordelijke expert
- Voert de gegevens nauwkeurig in een databank in volgens de procedures
- Vraagt gegevens en prijzen op van verbruiksmateriaal en apparatuur
- Beheert de eigen documentatie
- Past de methodologie en procedures voor collectiemanagement toe
- Volgt de procedures voor het digitaliseren nauwgezet op
- Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport
- Past de methodologie en procedures voor collectiemanagement toe
- Volgt de procedures voor het digitaliseren nauwgezet op

Probleemoplossende vaardigheden

- Stelt mogelijke acties voor aan de verantwoordelijke expert in functie van de objectnaden en binnen de geldende procedures
- Signaleert en rapporteert aan de verantwoordelijke schadevaststelling en/ of contaminatiegevaar
- Neemt de nodige maatregelen voor de persoonlijke en collectieve veiligheid volgens de voorschriften (ergonomie, toxische producten en materialen, schimmels, materialen en uitrusting,...)

Motorische vaardigheden

- Maakt eenvoudige ondersteuningsvormen op maat voor objecten (passe-partouts, boekensteunen,...)
- Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing
- Begeleidt eventueel het transport
- Past hef- en tiltechnieken toe
- Onderhoudt het depot en de collectie (ontstoffen, IPM-controles uitvoeren,...)
- Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert
- Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing
- Assisteert bij de installatie van de objecten die tentoongesteld worden
- Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert
- Plaatst de objecten in quarantaine
- Voert deze acties eventueel zelf uit (invriezen, oppervlakkig reinigen, schonen van archiefstukken, ontsmetten, uitvoeren van anoxiebehandeling,...)
- Brengt duidelijk leesbare labeling aan

Omgevingscontext

- Het beroep wordt uitgeoefend binnen het taakveld van preventieve conservatie

- Het beroep gebeurt in samenwerking met uiteenlopende (groepen) personen die betrokken zijn bij beheer en behandeling (collectiebeheer, conservering, conservatie en restauratie, collectieregistratie, veiligheid en andere)
- Het werk vindt in verschillende omgevingen plaats (bvb. een depot, een museum, een tentoonstellingsruimte, een archief, een erfgoedbibliotheek, een kunstenaarsatelier, restauratieatelier, een monument, een archeologische site, landschappelijke site, particuliere ruimte...)
- De beroepsbeoefenaar voert uiteenlopende opdrachten uit met diverse materialen

Handelingscontext

- Het werk impliceert de hantering van lasten
- De behoudsmedewerker moet soms een specifieke werkhouding kunnen aanhouden
- De behoudsmedewerker moet zijn handelingen kunnen uitvoeren met de nodige handvaardigheid en materiaalgevoel
- Het beroep vereist het methodisch en nauwkeurig handelen
- Het beroep vereist kwaliteitsvol omgaan met erfgoed
- De beroepsbeoefenaar gaat om met producten die onderhevig zijn aan omgevingsfactoren/degradatie
- De beroepsbeoefenaar gaat om met mogelijk toxische producten
- Het beroep vereist constante aandacht omwille van omgang met behoud van vergankelijke materialen
- De beroepsbeoefenaar moet kunnen omgaan met personen die betrokken zijn bij beheer en behandeling
- De beroepsbeoefenaar gaat om met een breed gamma aan apparatuur en materieel
- Het beroep vereist soms repetitieve handelingen

Autonomie

Is zelfstandig in

- het uitvoeren van zijn toegewezen taken

Is gebonden aan

- de deontologische code(s)
- de richtlijnen van de verantwoordelijke expert
- het preventie- en calamiteitenplan
- het collectieplan van de beheerder

Doet beroep op

- de verantwoordelijke expert

Verantwoordelijkheid

- Ontwikkelt de eigen deskundigheid
- Gaat op een methodische en deontologische manier om met erfgoed
- Volgt de toestand van bewaring van de objecten op onder toezicht van de verantwoordelijke expert, zowel in depot als in tentoonstelling

- Volgt de bewaring en de interne verplaatsing van objecten op en draagt bij tot de veilige en deskundige handling onder toezicht van de verantwoordelijke expert
- Zorgt voor het externe vervoer van objecten en objectveilige en deskundige handling, in samenspraak met de verantwoordelijke expert
- Zorgt voor de veilige en deskundige opvolging van inkomende en uitgaande objecten (nieuwe aanwinsten, bruikleenverkeer,...), in samenspraak met de verantwoordelijke expert
- Brengt de juiste labels en identificatiegegevens aan op objecten, depotmeubilair en verpakkingen
- Staat in voor de veiligheid van de objecten en de werkomstandigheden, na instructies van de verantwoordelijke expert
- Volgt de (administratieve) procedures binnen de instelling

2.3 ATTESTEN EN VOORWAARDEN

Wettelijke attesten en voorwaarden

Er zijn geen (wettelijke) attesten of voorwaarden vereist.

3. Arbeidsmarktrelevantie / maatschappelijke relevantie

3.1 ARBEIDSMARKTRELEVANTIE

Tewerkstelling

Uit de cijfers van de erfgoedkaart in Vlaanderen leiden we af dat er in Vlaanderen 513 musea zijn en 248 privaatrechterlijke en publiekrechtelijke archiefinstellingen. Daarnaast zijn er 160 erfgoedbibliotheken.

Er waren eind 2017 in Vlaanderen 11.239 beschermde monumenten en de inventaris bouwkundig erfgoed in Vlaanderen bevatte 88.473 relictten en 590 gehelen.

Er zijn grote aantallen personen betrokken in de cultureel erfgoedsector maar de meesten zijn zo niet expliciet geregistreerd.

Enkele beschikbare cijfers van professionelen in de onroerend erfgoedsector: aantal leden van de Beroepsvereniging voor restaurateurs van kunstvoorwerpen (BRK-APROA): 136. Aantal aannemers met een erkenning D24 (restauratie van monumenten): 987 en met een erkenning D23 (restauratie door ambachtslieden): 468; aantal leden van Gorduna, vereniging van restauratie-architecten: 25 (Raadpleging lijst https://ng3.economie.fgov.be/NI/agrea/aannemer_nl.asp op 14/12/18)

Vacatures

Gegevens over de behoudsmedewerker zijn apart niet voorhanden. Bij de VDAB zijn er wel cijfers over 'erfgoedkundige'. 'Erfgoedkundige' is een veel bredere categorie dan behoudsmedewerker, en bevat alle beroepen die met erfgoed gerelateerd zijn. Vacatures voor de functie van behoudsmedewerker worden doorgaans niet via de VDAB gepubliceerd, maar eerder via andere

kanalen. Op de website van het steunpunt (faro.be) verschenen in 2017 in totaal 135 vacatures, waarvan 11 binnen het domein van behoud en beheer (waar de behoudsmedewerker onder valt). Voor werken aan beschermd erfgoed kan een premie aangevraagd worden: Bij de standaardprocedure kan voor de berekening van de erfgoedpremie maximaal 25.000 euro van de aanvaarde kostenraming voor werken aan een beschermd goed in aanmerking worden genomen. De bijzondere procedure is uitgebreider en duurt langer maar kan een hoger premiebedrag opleveren. Voor premies aangevraagd volgens de bijzondere procedure geldt namelijk geen maximumbedrag. In 2017 legde het agentschap Onroerend Erfgoed 7.571.673 euro vast voor 879 toegekende erfgoedpremies volgens de standaardprocedure en 10.134.339 euro voor 22 toegekende erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure.
(Bron: <https://monitor.onroerenderfgoed.be>)

3.2 MAATSCHAPPELIJKE EN CULTURELE RELEVANTIE

Belang vanuit cultureel-historisch perspectief

Erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst. We kunnen het definiëren als: “culturele uitingen die gemeenschappelijke betekenissen en waarden krijgen binnen een actueel referentiekader en die worden doorgegeven over generaties heen”. Er bestaan drie hoofdsoorten erfgoed: onroerend erfgoed (bv. monumenten, landschappen en archeologische sites), roerend erfgoed (bv. objecten, documenten) en immaterieel erfgoed (bv. tradities en gebruiken).

Breed maatschappelijk belang

Erfgoed is een gemeenschappelijk goed voor de samenleving. Het vormt onze geheugens, levert een bijdrage aan onze individuele en collectieve identiteitsvorming, geeft inzichten in maatschappijen en mensen uit het verleden en het heden. Erfgoed is het DNA van de samenleving. Zo zal in conflictsituaties vaak op de eerste plaats het erfgoed gevisieerd worden om een gemeenschap te treffen en zal deze alles in het werk stellen om haar kostbare nalatenschap te beschermen. Bovendien is cultureel erfgoed een bron voor andere domeinen zoals toerisme, onderwijs, wetenschap, zorg en ondernemerschap. Ook economische, toeristische, diplomatieke en maatschappelijke doelstellingen houden best rekening met een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed en cultureelerfgoedwerking. De Eurobarometer 2017 geeft aan dat 54% van de Belgen zich persoonlijk betrokken voelt cultureel erfgoed (als bewoner, via het deelnemen aan erfgoedactiviteiten, etc..). 87% van de Belgen vindt erfgoed belangrijk voor België als land. 68% van de Belgen zegt dat ze dicht bij een vorm van cultureel erfgoed wonen.

(Eurobarometer 466 Cultural Heritage Report September -October 2017.

(<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/80882>)

Deelname aan erfgoed

Heel wat mensen beleven en bezoeken erfgoed. De Eurobarometer 2017 geeft aan dat 55% van de Belgen in 2017 minstens een keer een monument (bouwkundig, maar ook archeologische site of beschermde tuin) bezocht en 51% een museum of galerij. 71% Belgen zegt dat de aanwezigheid van cultureel erfgoed van invloed kan zijn op hun vakantiebestemming.

De studiedienst van de Vlaamse regering verzamelde cijfers voor cultuurparticipatie in de jaren 2011 en 2016. 54% van de Vlamingen bezocht minstens 1 keer per jaar een bezienswaardig gebouw of

monument in 2016. 36% van de Vlamingen bezocht in 2011 een museum, tentoonstelling of galerij in België, in 2016 was dat 44%. 14% deed dat zelfs 3 tot 5 keer of zelfs meer per jaar. De deelname aan historische wandelingen of historische optochten was in 2016 21% en 12%. Dat betekent een lichte stijging ten opzichte van 2011.

Naast deze receptieve erfgoedbeleving bestaat er ook een groot aantal erfgoedverenigingen, waaraan burgers actief participeren. De erfgoedkaart telt momenteel 658 verenigingen, waaronder heemkundige kringen, genealogische verenigingen en verenigingen van traditiedragers. (www.erfgoedkaart.be)

Erfgoedbeheerders

In de erfgoedsector zijn verschillende soorten erfgoedbeheerders actief.

Collectiebeherende organisaties (archieven, musea, erfgoedbibliotheken; erfgoeddepots) beheren roerend erfgoed, dienstverlenende organisaties geven advies over aspecten van erfgoedbeheer. Overheden vormen een belangrijke groep van erfgoedbeheerders. De meeste gemeenten zijn eigenaar van erfgoed en staan in voor het goed beheer ervan. Erkende onroerenderfgoedgemeenten kunnen aanvullend op de Vlaamse beleidsprioriteiten een eigen onroerenderfgoedbeleid ontplooiën (zo geven ze bepaalde toelatingen voor handelingen aan of in beschermde goederen) en een eigen lokale erfgoedreflex creëren. In 2017 zijn er 19 erkende onroerenderfgoedgemeenten (op 308 gemeenten in Vlaanderen).

Lokale besturen kunnen gezamenlijk een intergemeentelijk samenwerkingsverband oprichten en dit laten erkennen als een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED). Hierbij ondersteunt een IOED aangesloten gemeentebesturen zowel bij hun gemeentelijk beleid als bij het uitvoeren van andere taken die uit het Onroerenderfgoeddecreet voortvloeien. In totaal telt Vlaanderen op 31 december 2017 25 erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten. Hier maken in totaal 174 steden en gemeenten in Vlaanderen deel van uit (op 308). Vanuit het cultureel erfgoeddecreet telt Vlaanderen in 2017 17 (intergemeentelijke) erfgoedconvenants en krijgen vijf kunststeden vanuit Vlaanderen werkingssubsidies voor lokaal cultureel erfgoedbeleid.

Erfgoedverenigingen beheren naast collecties ook immaterieel erfgoed, zoals heemkundige kringen en verenigingen van traditiedragers (bv. reuzen). De erfgoedkaart telt momenteel 658 verenigingen. (www.erfgoedkaart.be).

Ook in andere maatschappelijke domeinen bestaan er organisaties die erfgoed beheren (bv. scholen, universiteiten, zorginstellingen, theaters, kerkelijke instellingen). Tot slot zijn er ook talrijke privé-eigenaars van monumenten en collecties .

Duurzame zorg

Basistaken bij het duurzaam en kwaliteitsvol doorgeven van erfgoed aan toekomstige generaties, zijn:

- a) herkennen en verzamelen: het benoemen, in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen, verwerven, selecteren en herbestemmen van cultureel erfgoed;
- b) behouden en borgen: het verzekeren van het voortbestaan van cultureel erfgoed door het in adequate omstandigheden te bewaren, te conserveren, te restaureren, te actualiseren, te borgen en door te geven;
- c) onderzoeken: het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureelerfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan;
- d) presenteren en toeleiden: het delen van cultureel erfgoed met erfgoedgemeenschappen, met het grote publiek of met specifieke doelgroepen via presentatie, toeleiding, educatie en door het beschikbaar te maken voor raadpleging en gebruik;
- e) participeren: het actief betrekken van de maatschappij, in het bijzonder van

erfgoedgemeenschappen, bij cultureelerfgoedwerking;

Deze duurzame en kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed wordt internationaal ondersteund door verschillende organisaties zoals UNESCO, de Raad van Europa (conventie van Faro, strategy 21), de Europese Commissie en verschillende internationale beroepsverenigingen en NGO's (ECCO, ICOM, ICCROM, ICOMOS, ...).

4. Samenhang

Behoudsmedewerker

Art-handler